

Verslag van het ontwikkelgesprek met het panel tijdens de visitatie van de educatieve masteropleidingen van de HAN

Een vast onderdeel van een visitatie van opleidingen door een panel van NQA is het zogenoemde 'ontwikkelgesprek'. Vertegenwoordigers van de opleidingen krijgen de gelegenheid om in gesprek te gaan met het panel over een zaak die de opleidingen bezig houdt. Het gesprek vindt plaats ná de terugkoppeling over de visitatie door het panel.

Bij de visitatie van de educatieve masteropleidingen van de HAN is het thema besproken van de bijdragen die opleidingen kunnen leveren aan de verkleining van het lerarentekort door vormen van flexibilisering.

1. Datum en de locatie van het ontwikkelgesprek

Ontwikkelgesprek Visitatie HAN masters

Locatie Kapittelweg 35, 1 november 2023

Verslaglegging: Fleur Dinjens (kwaliteitszorgmedewerker) en Arjen Speekenbrink (eindredactie)

2. De deelnemers

Panelleden:

Panelvoorzitter: Dr. Piet Murre

Panellid 1: Dr. Josefien Sweep (Nederlands)

Panellid 2: Drs. Frederike Westera (Engels)

Panellid 3: Dr. Monica Wijers (Wiskunde)

Panellid 4: Dr. Ferry Haan (Algemene Economie)

Studentlid: Roos van Kooy

Secretaris 1: Drs. Yvonne Leegstra (NQA) || Secretaris 2: Drs. Patricia Molegraaf (NQA)

Vanuit de HAN-masters:

Aly Smelt- Medendorp Ma. - Academiedirecteur

Drs. Marion van Beek – Academiemanager

Drs. Arjen Speekenbrink – Coördinator Nederlands

Dr. Johan Graus – Coördinator Engels

Dr. Irene van Stiphout – Coördinator Wiskunde

Dr. Henk Delger – Coördinator Algemene Economie

Moderator: Drs. Sabine van Eldik

Verslaglegging: Fleur Dinjens Ma. (kwaliteitszorgmedewerker)

Eindredactie: Drs. Arjen Speekenbrink

3. De vormgeving/opzet van het gesprek

Voorafgaand aan de visitatie is de volgende vraagstelling door de educatieve masteropleidingen van de HAN ingebracht:

Inleiding en vraagstelling voor het ontwikkelgesprek

Bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen (12-10-2020, minister Van Engelshoven). Doel van het bestuursakkoord is een bijdrage te leveren aan de oplossing van het lerarentekort (eerste- en tweedegraads). Harmonisering van het hoger onderwijs moet de trajecten naar een bevoegdheid verbreden en vereenvoudigen; het hoger onderwijs moet daartoe flexibeler worden. Het werken met leeruitkomsten wordt gepresenteerd als een middel om flexibilisering van het hoger onderwijs te bevorderen. Op het moment van dit gesprek is de wet die moet regelen dat lerarenopleidingen mogen werken met leeruitkomsten en eenheden van leeruitkomsten nog niet door de kamer. Opleidingen die niet hebben deelgenomen aan de pilot flexibilisering, mogen wel experimenteren met leeruitkomsten binnen het format van de onderwijseenheden, maar is het niet toegestaan om de opleiding te organiseren vanuit eenheden van leeruitkomsten.

De educatieve masteropleidingen van de HAN willen doen wat in hun vermogen ligt om een bijdrage te leveren aan de verkleining van het lerarentekort. Hiertoe zijn er verschillende stappen gezet:

Wij werken met een **flexibele instroom**:

- Aanstaaende studenten kunnen op basis van eerder behaalde resultaten vrijstellingen verkrijgen voor onderdelen van de opleiding en deze daarmee -mogelijk- verkorten;
- Rechtstreekse doorstroom bachelor - master (*wanneer een student in dit traject niet beschikt over de mogelijkheid om in het eerstegraadsveld te werken, bemiddelt de HAN bij het krijgen van een stageplek*);
- Benutten van minorruimte voor onderdelen van de master (30 EC te behalen tijdens bachelor). Hierdoor kunnen studenten hun totale studieduur bekorten;
- Bachelor-mastertraject voor vwo-schoolverlaters (studenten behalen in 5 jaar een tweedegraads- en eerstegraadsbevoegdheid);
- Docenten mbo kunnen de master volgen en hun masteronderzoek uitvoeren binnen de mbo-werkomgeving.

De masters werken met **individueel maatwerk**:

- Versnellen en vertragen. In overleg met de tutor wordt een maatwerktraject vastgesteld
- Maatwerk in onderzoeks- en professionaliseringstraject op basis van eerder behaalde resultaten.

Een leven lang leren:

De masters bieden ook losse cursussen aan, die worden afgesloten met een certificaat. De certificaten zijn stapelbaar en leiden bij een start van de masterstudie tot vrijstellingen. Hierdoor stimuleren we de professionalisering van docenten na de initiële opleiding.

Een beperkende factor bij de realisering van een flexibel onderwijsaanbod is de planning van het curriculum: cursussen worden een keer per jaar aangeboden en tentamens 2 maal per jaar afgenomen. Bovendien is er altijd sprake van een spanningsveld tussen de kwaliteit en de borging daarvan en het bevorderen van flexibiliteit. Dit wordt ook betoogd door Marco Snoek en Jan van Tartwijk in hun artikel in Thema, *Geen eindpunt, maar een startpunt* (24-10-2023)

Wij denken met deze aspecten van flexibilisering een bijdrage -hoe beperkt ook- te leveren aan de verkleining van het lerarentekort. We gaan graag in gesprek met het panel over de mogelijkheden voor de educatieve masteropleidingen om een effectieve bijdrage te leveren aan de verkleining van het lerarentekort.

4. Verslag van het gesprek

De moderator van het gesprek, Sabine van Eldik, geeft bij aanvang van het gesprek het woord aan Arjen Speekenbrink, coördinator van de master Nederlands, voor een inleiding op de vraag. Arjen Speekenbrink licht toe welke vormen van flexibilisering worden toegepast binnen de masters en hoe deze bij kunnen dragen aan een hogere instroom. Hierbij passeren de flexibilisering van de instroom, het maatwerk voor de individuele student en de mogelijkheid om losse, stapelbare cursussen te volgen, de revue.

De moderator legt aan het panel de vraag voor, welke mogelijkheden gezien worden om de instroom en daarmee de bijdrage aan de verkleining van het lerarentekort, te vergroten.

Vanuit het panel is er waardering voor de flexibele en creatieve manier waarop de masters nu al maatwerk bieden. In het gesprek komen diverse oplossingsrichtingen naar voren, die door de masters nader bekeken en/of uitgetoetst kunnen worden. Hieronder een overzicht hiervan.

ZIB

Zij-instroom in Beroep (ZIB). Formeel wordt deze optie nog niet aangeboden bij de educatieve masters, wel bij de bachelor lerarenopleidingen. Dit kan, i.v.m. de bijbehorende financiering, een aantrekkelijke optie zijn voor studenten én voor de opleiding.

Het panel adviseert om te gaan praten met de bacheloropleidingen en de mogelijkheden te verkennen van de ZIB-trajecten.

Als studenten, i.v.m. het ontbreken van een bevoegdheid, niet direct toelaatbaar zijn tot de opleiding, is het zinvol om op zoek te gaan naar creatieve trajecten. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een -verkorte-deeltijdopleiding bachelor of -in enkele gevallen- een kopopleiding of samenwerking hiermee. We nemen soms ook te snel aan dat iets niet kan vanuit de wet. Het advies is om dit goed te onderzoeken voordat te snelle conclusies worden getrokken. Denk ook goed door wat verschillende trajecten impliceren.

Benaderen studiestakers

Het idee wordt geopperd, om goed te kijken naar uitvallende studenten bij de tweedegraads- en de eerstegraadsopleidingen. Dit betreft in totaal een behoorlijk aantal studenten en het is wellicht interessant om na te gaan hoe we deze studenten kunnen helpen, zodanig dat zij niet stoppen met de opleiding

Het panel merkte op dat deel van de oplossing een andere mindset kan zijn. Vertraging is niet per se erg, het kan een bewuste keuze zijn van de student (en zijn opdrachtgever) om langer over de studie te doen. Hierbij kunnen privéomstandigheden en drukte op werk een rol spelen.

Binnen het experiment vraagfinanciering, dat loopt van 1 september 2016 tot en met 31 augustus 2024 is het voor studenten mogelijk geweest hun studie flexibel te plannen door een systeem van studievouchers. Het experiment wordt echter niet verlengd. Misschien is het een goed idee om dit onderwerp als hogescholen opnieuw onder de aandacht van het ministerie te brengen, tegen de achtergrond van de behoefte aan flexibele studietrajecten bij volwassen masterstudenten.

Marketing

Waar onderscheiden we ons t.o.v. universitaire trajecten? Dit moet voor potentiële kandidaten helder zijn.

Verder noemde het panel de mogelijkheid om alumni actief te benaderen en een rol te laten spelen bij de werving van nieuwe studenten (in een ambassadeursrol).

Het viel het panel op dat onze uitingen niet erg inclusief zijn. Hier zou zeker winst te behalen zijn. Potentiële studenten herkennen zich graag in beelden die wij gebruiken. Als naastgelegen onderwerp werd hier ook geopperd om thema's als meertaligheid en diversiteit in het curriculum te verankeren. Een inclusief curriculum vergroot het bewustzijn van dit thema bij iedereen.

Tot slot werd nog geopperd om te onderzoeken of de groep van herintreders op de arbeids- en studiemarkt interessant zou kunnen zijn voor de educatieve masters.

Samenwerken onderwijsregio's/scholen groepen

Vanuit het panel werd nog gedacht aan het potentieel van de onderwijsregio's. De HAN is al via diverse samenwerkingsverbanden betrokken bij deze regio. Hoe kunnen we in gesprek met het werkveld nog slimmere oplossingen bedenken. Welke ruimte ligt er bijvoorbeeld in het HR-beleid van de scholen. Als voorbeeld werd gegeven; kleine contracten (0,2 fte) in combinatie met een opleiding (en eventueel een baangarantie).

Schakelprogramma's

Bij de universitaire docentopleidingen bestaan schakelprogramma's voor kandidaten die lacunes hebben in de vakkennis. Het is een overweging om, samen met andere hogescholen, te onderzoeken of op het niveau van het hbo iets dergelijks kan worden aangeboden. Het Landelijk Overleg VakMasters kan hierin een coördinerende rol spelen.

5. De vervolgstappen

We hebben als vakmasters van de HAN een aantal interessante nieuwe aanknopingspunten gehoord die we graag verder bespreken en onderzoeken in ons team zodat we concrete acties kunnen ondernemen. We zullen daar uiteraard onze partners in het werkveld bij betrekken.

Daarnaast gaan we in gesprek met onze collega's van communicatie en marketing om te bespreken hoe we passender kunnen werven.